

Jumalateenistus K, 18.02.26 kl 18, palvapäev

Lektsioonid: Jl 2:12–17; Mt 6:16–21

Pihikõne: peapiiskopi karjasekirja põhjal Lk 13:23–24

Jutlus: 2Pt 1:1–11

Laulud: 63 (1–3); 473 (1); 215 (1–5, 6); 346 (1–3); 474; 67 (1–4)

Siimeon Peetrus, Jeesuse Kristuse sulane ja apostel – neile, kelle osaks on saanud meie omaga sama kallis usk meie Jumala ja Päästja Jeesuse Kristuse õiguse läbi: Armu ja rahu saagu teile rohkesti Jumala ja Jeesuse, meie Issanda tundmise kaudu! Tema jumalik vägi on meile kinkinud kõik, mis on vajalik eluks ja vagaduseks, tema tundmise kaudu, kes meid on kutsunud omaenese kirkuse ja väärikusega. Sel viisil on meile kingitud kõige kallimad ja suuremad töötused, et te nende kaudu võiksite põgeneda kaduvusest, mis valitseb maailmas himude tõttu, ja saada jumaliku loomuse osaliseks. Just seepärast te peategi olema kõigiti valmis arendama oma usus voorust, vooruses tunnetust, tunnetuses kasinust, kasinuses kannatlikkust, kannatlikkuses vagadust, vagaduses vennalikkust, vennalikkuses armastust, sest kui teil seda kõike on, ja veel rikkalikult, siis te ei jää laisaks ega viljatuks meie Issanda Jeesuse Kristuse tundmises; kuid kellel seda pole, on pime ja lühinägelik; ta on unustanud, et on puhastatud oma endistest pattudest. Seepärast, vennad, olge veelgi innukamad kindlustama oma kutsumist ja äravalimist, sest kui te seda teete, ei väärata te iial. Sest nõnda võimaldatakse teile takistamatu sissepääs meie Issanda ja Päästja Jeesuse Kristuse igavesse kuningriiki.

Täna sel tuhka- ja palvapäeval ning Kristuse kannatusaja algul tahab apostel Peetrus meile meenutada, kuidas me kristlasena peame elama.

Kõigepealt sõnastab apostel ühise aluse enda ja kõigi kristlaste vahel: see on usk Jumala õiguse läbi. Jumala õiguse läbi, millest oleme kristlastena teadlikuks saanud Jeesuse Kristuse lunastustöö kaudu. Enne Jeesuse Kristuse, Jumala Poja tulekut me ei teadnud, milles seisneb Looja Jumala õigus. Nüüd aga teame: Jumala õigus seisneb usus sellesse, et Jeesus Kristus on Issand.

Saame aga Peetrusest aru, et tema usk põhineb omakorda sellele, et apostel tunneb isiklikult Jeesust ja Tema kaudu Jumalat: on ta ju koos Jeesusega rännanud, Temalt õppinud ja Teda ülestõusnuna näinud. Seepärast tekib küsimus, kuidas saavad Jeesust Kristust tunda need, kes pole Teda näinud nagu Peetrus? Ja, sellest johtuvalt – kuidas siis Jeesusesse Kristusesse uskuda? Need küsimused käivad ka meie kohta, kes me pole samuti Jeesust Kristust näinud ega tunne Teda nii nagu Peetrus.

Peetrus tahabki just seda öelda, et tundmine, millest tema kõneleb, pole tundmine gnoosise, müstilise teadmise mõttes, mida apostel Paulus nimetab 1Tm 6:20 nimetab „valelikuks tunnetuseks” ja samastab seda labaste tühijuttudega. Peetrus kasutab meie kirjakohas meelega sõna ἐπίγνωσις, mis pole lihtlabane teadmine jumalusest nagu gnostikutel, kes tunnistati vanas kirikus eksiõpetajaiks, vaid see on Jumala tundmine armastava Jumalana ja seda nimelt Jeesuse Kristuse läbi.

Meie kristlastena, kes pole kunagi Jeesust Kristust näinud, saame selle Jumala tundmise Püha Vaimu läbi. Ütleb ju Peetrus meie kirjakohas: „Tema jumalik vägi on meile kinkinud kõik, mis on vajalik eluks ja vagaduseks, tema tundmise kaudu, kes meid on kutsunud omaenese kirkuse ja väärikusega.” See vägi, δύναμις pole midagi muud kui seesama vägi, mille Jeesus enne oma taevaminemist lubas jüngrite peale saata ja milline lubadus nelipühapäeval saigi teoks.

Saime sellest Peetruse mõttest teada ka seda, et meile on Jumala sellise tundmise kaudu kingitud kõik, mis on vajalik eluks ja vagaduseks. Inimestele tundub vahel, et eluks on vajalik väga palju asju. Abraham Maslow kuulsas inimvajaduste hierarhias ehk Maslow püramiidis on lausa viis astet: füsioloogilised vajadused (õhk, vesi, toit, peavari, riietus, uni, seksuaalsus); turvalisusevajadus (isiklik julgeolek, tervis, stabiilne keskkond, finantsturvalisus, turvavõrgustikud); armastuse ja kuuluvuse vajadus (perekind, sõprus, seltskond, romantilised suhted, grupikuuluvus, kiindumus ja intiimsus); tunnustusvajadus (eneseaustus, enesekindlus, austus teiste poolt, reputatsioon,

tunnustatus ja saavutused); eneseteostusvajadus (loovus, isiksuse areng, moraalne kasv, tähenduse otsimine, eesmärgipärane tegevus, tippkogemused nagu rõõm, sealoolsus ja arusaamine).

Näib, et kogu meie elu kulgebki nende vajaduste tagaajamisele. Apostel ei ütle, et neid pole tarvis. Ta tahab öelda seda, et need on meil olemas Jumala tundmise kaudu, seega Jeesuse Kristuse tundmise kaudu, mille kingib meile Püha Vaim.

Enamgi veel, sel viisil, Kolmainsuse kingitusena on meile kingitud mitte ainult vajadused selles elus, mis on ometi kaduv, vaid ka töötused selleks eluks, mis veel tuleb: me võime saada jumaliku loomuse osaliseks ja pääseda meie Issanda ja Päästja Jeesuse Kristuse igavesse kuningriiki.

Kuid miks on see elu siis kaduv? Tavaliselt vastatakse sellele küsimusele nii, et see elu on kaduv patu tõttu. See määratlus jääb aga tavamõtlemise jaoks veidi abstraktseks. Seepärast ütleb apostel Peetrus otse välja: selle maailma kaduvus valitseb maailmas himude tõttu.

Sõna „himu” ei kasutata UT-s küll ainult patuse himu, vaid igasugune himu puhul: nt Pauluse igatsus maailmast lahkuda ja olla koos Kristusega on samuti seesama himu. Kuid Peetruse kirjaesitab tähendab „himu” ikka seda, mis apostel Jaakobuse järgi toob viljastudes ilmale patu ja täideviidud patt sünnitab surma (Jk 1:15). Seega on otsene seos himu ja surma vahel ning nõnda ongi maailm paratamatult kaduv.

Kuulsime apostel Peetruselt, et ehkki Kolmainsus on meile kinkinud kõik eluks vajaliku ja koguni vahendid kaduvusest põgenemiseks jumalikkum loomusesse, on meil tarvis ka enestel tööd teha, mitte piirduda jumaliku kingituse nautimisega.

Peetrus loetleb kaheksa „töövaldkonda”, mida üks kristlane peab harrastama: usk, voorus, tunnetus, kasinus, kannatlikkus, vagadus, vennalikkus, armastus. Nende töövaldkondade üle võib ja peab lõputult arutama, sest igas keeles tähendavad need ju paratamatult natuke erinevaid asju – sõltuvalt kultuurist ja kontekstist. Nt „tunnetus” võiks eksiõpetajaist gnostikute jaoks tähendada kõrgemat teadmist Jumalast, siin aga tähendab see Jumala tunnetamist Kristuse läbi ja Püha Vaimu toel.

Igal juhul, ütleb Peetrus, kui teil läheb neis „töövaldkondades” asi hästi, siis te ei jää laisaks ega viljatuks meie Issanda Jeesuse Kristuse tundmises (siin jälle ἐπίγνωσις!). Huvitav, et viljadest oli juttu ka himu puhul: ka himu toob esile vilja. Kuid see vili ei vii Jumalale lähemale, vaid Temast kaugemale. See vili osutub Jumala kontekstis viljatuseks ja lõpeb surmaga.

Peetrus ei jäta midagi ütlemata ja „põrutab” veel meie kirjakoha lõpus: see, kes nende „töövaldkondadega” ei tegele, pole muud kui pime. Peetrus kasutab isegi sõna „lühinägelik”, mis on pimedusest hullemgi olukord, sest lühinägelik näeb küll, ent ainult enda olukorda, kuid mitte tervikpilti. Näiteks võib lühinägelik olla see, kes teeb Piiblist järeldusi ainult oma olukorrast lähtudes ega arvesta Kristuse koguduse tõlgendusi. Tagajärg on see, et ehkki inimene on Kristuse veres puhastatud oma endistest pattudest, hakkab lühinägelikkus teda Jumala tundmises segama ja viljatud himud saavad ta kergesti kätte.

Peetrus kutsub seega kristlasi pidevalt n-ö üle lugema oma kutset Jumalalt: oma ristimistunnistust ja oma koguduse jumalateenistuste toimumisaegu. Oma äravalimist, nagu Peetrus ütleb, tuleb samuti kindlustada, kuid viimselt jääb see ikkagi Jumala asjaks. Ütleb ju ka Jeesus Mt 22:14: „Sest paljud on kutsutud, aga vähesed valitud.” Seepärast tuleb kasutada neid armuvahendeid, mis Jumal oma kogudusele siin maa peal on andnud, sõna ja sakramenti, samuti tuleb palvetada ja teha kristlikku teenimistööd.

Peetrus pole ainult manitseja, vaid ta oskab ka meelitada: kui inimene innukalt eelloetletud kristlikke tegevusvaldkondi harrastab, siis võimaldatakse talle „takistamatu sissepääs meie Issanda ja Päästja Jeesuse Kristuse igavesse kuningriiki”.

Niisiis on Jumal inimestele kinkinud kõik eluks vajaliku siin elus ja näidanud kätte võimaluse saada jumaliku loomuse osaliseks, kuid soovib, et inimene selle kingituse ka paberist välja võtaks ning seda kasutusjuhendi kohaselt tarvitama asuks.

Täna algab kristlaskonnas 40-päevane Kristuse kannatusaeg, mis on selle Jumala kingituse lahtipakkimiseks, kasutusjuhendi lugemiseks ja kingituse töölepanemiseks just paras aeg. Andku kõigeväeline Issand meile selleks rohkesti oma õnnistust!

Aamen.